בְּרִיאִים וְגִילִין בּוֹ (נד) אֶלָּא (יז) [יז] לִרְפוּאָה, (נה) מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהַכֹּל (בית יוסף (ד"ה ומ"ש כמה ר"י) בשם (הרא"ש) [הרא"ה] (לח.)): **יב** צכָּל שֶׁהוּא עִקָּר וְעִמּוֹ טְפֵלָה, מְבָרֵךְ (נו) עַל הָעִקָּר וּפוֹטֵר אֶת הַטְּפֵלָה. וְכָל דָּבָר (יח) שֶׁמְּעָרְבִין אוֹתוֹ לְדַבֵּק אוֹ כְּדֵי לִתֵּן רֵיחַ אוֹ כְּדֵי לְצַמְצֵם הַתַּבְשִׁיל הֲרֵי זֶה טְפֵלָה, אֲבָל אִם עֵרַב כְּדֵי לִתֵּן טַעַם בְּתַעֲרוֹבוֹת (נז) הֲרֵי הוּא עִקָּר. לְפִיכָךְ מֵינֵי דְּבַשׁ שֶׁמְּבַשְּׁלִים אוֹתָם וְנוֹתְנִים בָּהֶם חֵלֶב חִטָּה כְּדֵי לְדַבֵּק וְעוֹשִׂים מֵהֶם מֵינֵי מְתִיקָה, אֵינוֹ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מֵינֵי מְזוֹנוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהַדְּבַשׁ הוּא הָעִקָּר. הַגָּה: וְנִרְאֶה דְּהָא דְּאִם עֵרַב כְּדֵי לָתֵת טַעַם בְּתַעֲרוֹבוֹת שֶׁהוּא עִקָּר, הֵינוּ דַּוְקָא (נח) שֶׁיֵּשׁ שָׁם מַמָּשׁוּת מִן הַדָּבָר הַנּוֹתֵן טַעַם וְדָבָר חָשׁוּב, אֲבָל בְּשָׂמִים שֶׁנּוֹתְנִין לְתוֹךְ הַמְּרַקָּחַת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם לִנְתִינַת טַעַם אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם, דִּבְטֵלִין בְּמִעוּטָן, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתְנִין טַעַם, לָכֵן נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ רַק עַל (יט) הַמְּרַקָּחַת וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁבָּהֶן: **יג** גכָּל דָּבָר (נט) שֶׁהוּא מְסַפֵּק בִּבְרָכָתוֹ, (ס) יְבָרֵךְ (כ) [כ] שֶׁהַכֹּל:

רה בְּרָכוֹת יְרָקוֹת. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א אעַל הַיְרָקוֹת מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, (א) וַאֲפִלּוּ בִּבְשִׁלְם, וְכֵן כָּל פֵּרוֹת (ע) [א] (כ) * וְקִטְנִיּוֹת

א בְּרָכוֹת ל"ה (ע"א) וּכְתָנָא קַמָּא. ב שָׁם ל"ח (ע"ב).

בַּאֵר הַיֵּטֵב

הַגַּדְגְּדָנִיּוֹת הַשְּׁחוֹרוֹת. שלְ"ה (שער האותיות קדושת האכילה כלל ו ס"ב). עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כג): (י) לִרְפוּאָה. מִירֵי שֶׁאֵין טוֹבִים לָאֶכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ח'. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כד): עַיִן שָׁם: **יב** (יח) שֶׁמְּעָרְבִין. כָּל סָעִיף זֶה הוּא לְשׁוֹן הָרַמְב"ם (ברכות פ"ג ה"ח), וּפְשׁוּט דְּמִירֵי דְּוַקָא בַּחֲמִשָּׁה מִינִים דִּבְהֶכְיֵי אִירֵי כְּדְמִסַּיִם וְאִוזיל חֲלֵב חִטָּה וְכוּ', אֲבָל בִּשְׁאָר מִינִים פְּשׁוּט דְּאוֹזְלִינַן אַחַר רֹב, וְכֵן מַשְׁמַע בְּגְמָרָא (ברכות לו:) דְּאָמְרִינַן כָּל שֵׁשׁ בּוֹ מֵחֲמִשָּׁה מִינִים מְבָרְכִין בּוֹרֵא מֵינֵי מְזוֹנוֹת, וְהֵיכִי דְּוַקָא כְּשֶׁבָּא לִתֵּן טַעַם הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב, וְהֵיכִי דְּלָא בְּתַעֲרוֹבוֹת, אִם כֵּן בְּשֶׁאֵר מִינִין אֲפִלּוּ בָּא לִתֵּן טַעַם הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב, וְהֵיכִי מִסְתַּבְּרָא, אֲשׁוּ מִי שֶׁיֵּשׁ בְּצֵלִים אוֹ חֹמֶץ לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל יְבָרֵךְ עַל הַבְּצָלִים. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כה) עַיִן שָׁם. וְעַיִן ט"ז (ס"ק טו) וְעַיִן עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יג): (יח) הַמְּרַקָּחַת. הַשְּׁקָדִים שְׁמְחַפִּים אוֹתָם בְּצוּקֶ"ר, אַף שֶׁהַפֵּרוֹי חָפוּי מִכֹּל וְכֹל, מְבָרְךְ עַל הַפֵּרוֹי וְלֹא עַל הַצּוּקֶ"ר: **יג** (כ) שֶׁהַכֹּל. מִכָּל מָקוֹם אִם הוּא דָּבָר שֶׁיְּכוֹל לְפָטְרוֹ תּוֹךְ הַסְּעֻדָּה עֲדִיף טְפֵי, דְּאָז אֵין סָפֵק כְּלָל. כְּתַב בְּסֵפֶר חָכְמַת מְנוֹחַ (ברכות לח.), שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בְּסָגוֹ"ל תַּחַת הַיו"ד שֶׁהוּא בֵּינוֹנִי, וְלֹא בְּקָמַ"ץ שֶׁהוּא לְשׁוֹן עָבָר, דְּרֹב בְּרָכוֹת נִתְקָנוּ בְּלָשׁוֹן בֵּינוֹנִי, וּבְסִימָן קס"ו סָעִיף קָטָן ח' כָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּקָמַ"ץ, עַיִן שָׁם:

א (ע) וְקִטְנִיּוֹת. נִרְאֶה לִי דְּבָעֵל קְטָנִיּוֹת יְבָשִׁים, הָאוֹכְלָן חַיִּים מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁאֵינָן עִקַּר הַפֵּרִי, דְּזֶרַע שֶׁלָּהֶם הֵם עִקַּר הַפֵּרִי, וְהָעֲלִים שֶׁמִּרַקְחִין אוֹתָם הֵם הַפְּרָחִים, עַל כֵּן מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְכֵן עַל הַלּוּינְדְּרֶ"א בְּלָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהַלּוּינְדְּרֶ"א גְּדֵלִים בָּאִילָן, דְּעִקַּר הַפֵּרִי הֵם גַּדְגְּדָנִיּוֹת הַשְּׁחוֹרוֹת שֶׁגְּדֵלִים בְּאוֹתוֹ אִילָן, וְדוֹמֶה מַמָּשׁ לְרִין וְרָדִים [אַחֲרוֹנִים]. וְאִם תֹּאמַר, כֵּיוָן דְּוָרְדִים לֹא חָזְיָא לַאֲכִילָה לֹא חַיִּין וְלֹא מְבֻשָּׁלִין אֶלָּא אִם כֵּן הֵם מְבֻשָּׁלִים עִם דְּבַשׁ, אִם כֵּן הָוֶה לֵיהּ דְּבַשׁ עִקָּר, וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּאַדְרַבָּה, כֵּיוָן שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַוָּרְדִים לַאֲכִילָה אֵינוֹ אֶלָּא עִם דְּבַשׁ, הָוֶה לֵיהּ דְּבַשׁ טָפֵל, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ בָּא אֶלָּא לְהַכְשִׁיר הַוָּרְד לַאֲכִילָה, וַהֲוָה לֵיהּ כְּפֵרוֹת שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין חַיִּין שֶׁמְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶם אַחַר בְּשׁוּלָם בְּרָכָה הָרְאוּיָה לָהֶם [כְּדִלְקַמָּן בְּרֵישׁ סִימָן ר"ח], וְאֵין אָנוּ אוֹמְרִין שֶׁיְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם הַמְבֻלָּעִים בָּהֶם הִכְשִׁירוּם לַאֲכִילָה [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ולדבריהם)]: (נד) אֶלָּא לִרְפוּאָה וְכוּ'. הַטַּעַם, דְּאַף דְּנֶהֱנֶה, אֵין זֶה עִקַּר הֲנָאָתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין הַבְּרִיאִים רְגִילִין לֶאֱכֹל אוֹתוֹ בְּכָךְ, (מה) שְׁעוֹמֵד רַק לִרְפוּאָה: (נה) מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהַכֹּל. וְעַיִן בְּבֶדֶק הַבַּיִת שֶׁכָּתַב שֶׁרֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה, וְכֵן הִסְכִּימוּ (מו) הָאַחֲרוֹנִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים נֶהֱנֶה: **יב** (נו) עַל הָעִקָּר וְכוּ'. עַיִן לְקַמָּן סִימָן רי"ב סָעִיף כ"ה מִבְּאֹר כָּל פְּרָטֵי דִּין עִקָּר וְטָפֵל: (נז) הֲרֵי הוּא עִקָּר. הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כה) (מז) וּשְׁאָרֵי הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּהוּא דַּוְקָא בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן אָמְרִינַן דְּהַיְכָא דְּבָא לִתֵּן טַעַם אַף שֶׁהוּא מְעוּט הוּא הָעִקָּר וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ר"ח סָעִיף ב', אֲבָל בִּשְׁאָרֵי מִינִים אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא: (נח) שֶׁיֵּשׁ שָׁם מַמָּשׁוּת. וּלְפִי הַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים כַּנַּ"ל אַף בְּיֵשׁ מַמָּשׁוּת לֹא אָזְלִינַן בָּתְרֵייהוּ רַק בָּתַר רֻבָּא: **יג** (נט) שֶׁהוּא מְסַפֵּק וְכוּ'. עַיִן לְעֵיל סוֹף סִימָן ר"ב מִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאִם (ס"ק פד): (ס) יְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל. דִּבְדִיעֲבַד יוֹצֵא (מם) בְּשֶׁהַכֹּל עַל כָּל דָּבָר, וְכָאן כֵּיוָן שֶׁמְּסֻפָּק כְּדִיעֲבַד דְּמֵי [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתבו בהגמ"י)]. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא דָּבָר שֶׁיְּכוֹל לְפָטְרוֹ תּוֹךְ הַסְּעוּדָה, עָדִיף טְפֵי [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כו)]:

א (א) וַאֲפִלּוּ בְּשִׁלְם. וּמֵיירֵי שֶׁטּוֹבִים לֶאֱכֹל בֵּין חַיִּים בֵּין מְבֻשָּׁלִים אַחַר כָּךְ גַּבֵּי פֵּרוֹת וְקִטְנִיּוֹת: (ב) וְקִטְנִיּוֹת. וְדַוְקָא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סב) דִּבְמִרַקְחַת וְרָדִים שֶׁהַכֹּל: [יז] לִרְפוּאָה. עַיִן בְּאֹר הֵיטֵב. וְעַיִן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"א) הָאוֹכֵל חִלְמוֹן בֵּיצָה כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי לְצִחְצַחַ הַקּוֹל, שֶׁאַף שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה בְּטַעַם אֲכִילָתוֹ הוּא נֶהֱנֶה בְּמוֹנוֹ, עַיִן שָׁם בְּשֵׁם קִהְוָטְרוֹס יָשָׁן כָּתַב יְד. וּבְשֵׁירֵי בְּרָכָה (סק"א) כָּתַב, הַשּׁוֹתֶה מָרָק עִם מֵי לִימוֹנ"ס לִרְפוּאָה, מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, וְאִם עָרַב בְּפֶרֶק דְּבָר שֶׁאוֹכְלוֹ דֶּרֶךְ הֲנָאָתוֹ לִרְפוּאָה, אַף שֶׁהוּא מוּעָט וְהָרֹב הוּא הַפֶּרֶק, הַדָּבָר הַמְעֹרָב עִקָּר וְהַפֶּרֶק טָפֵל, וּמְבָרֵךְ בְּרָכָה הָרְאוּיָה לְאוֹתוֹ דָּבָר וּפוֹטֵר אֶת הַשְּׁפֵלָה. כֵּן כָּתַב מַהֲרַ"י [אלי"ז] בְּתִשׁוּבוֹת כָּתַב יָד (סי' ו): **יג** (כ) שֶׁהַכֹּל. עַיִן בְּאֹר הֵיטֵב. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"ד הֵבִיא דִּבְרֵי חָכְמַת מְנוֹחַ וְעַיִן בְּמַעֲיַל צְדָקָה וְהָרְאָה מָקוֹם לְסִימָן קס"ז (סק"ח) שֶׁשָּׁם חוֹלֵק עָלָיו, וְעַיִן בְּיַד אַפְרַיִם שָׁם וְעַיִן בְּמַעֲיַל צְדָקָה סִימָן מ"ב הָאֲרִיךְ בָּזֶה וּמְפֵיק דְּלָשׁוֹן בֵּינוֹנִי צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹ, אֲבָל שְׁמַעְתָּתִי כִּי גַּם נִהְיֶה בְּקָמַ"ץ פָּרוּשׁוֹ בֵּינוֹנִי, וְאַדְרַבָּה בְּסָגוֹל הוּא מְלֵאלֶה בֶּקְשָׁה כְּמוֹ וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ וְאָנֹכִי אֲנַחְנוּ כו', וְיֵשׁ לְחַלֵּק. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיִן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ב) שֶׁכָּתַב יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר נִהְיָה בְּסָגוֹל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן קס"ז וְזֶה אֵינוֹ שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם חוֹלֵק רַק בְּשֵׁם חָכְמַת מְנוֹחַ כָּתַב כֵּן וְאֵינוֹ מְחַיֵּב, אֶלָּא הִצְעָר כְּמִנְהָג הָעוֹלָם, וְכֵן כָּתַב שְׁאֵלַת יַעְבֵּ"ץ (ח"א סִימָן (ק"ד וְסִימָן ק"ה) [צ"ד-צ"ה]. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א (א) וְקִטְנִיּוֹת. עַיִן בְּאֹר הֵיטֵב (סק"א). וְכָתַב בְּרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן (מ. ד"ה גמ' מאן) דְּאִם בֵּרַךְ עַל הַקִּטְנִיּוֹת בּוֹרֵא מִינֵי דְּשָׂאִים נָצָא בְּדִיעֲבַד, וְכָתַב בְּרֵכֵי יוֹסֵף (סק"ד) דְּהוּא הַדִּין אִם בֵּרַךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי זְרָעִים, אַךְ נִסְתַּפֵּק אִם בֵּרַךְ עַל הַיְרָקוֹת בּוֹרֵא מִינֵי זְרָעִים אִם יָצָא דְּשָׁמָא יְרָקוֹת נַמִּי זְרָעִים מִיקָּרֵי עַיִן שָׁם. וְלַעֲנִיּוּת דִּידַאי דִּיצָא דְּהָא כְּתִיב (ישעיה סא יא) וּכְגַנָּה

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * וְקִטְנִיּוֹת וְכוּ'. כָּתַב בְּצֵמַח בְּרָכָה (כלל ה סי' יג), קִטְנִיּוֹת וּפוֹלִין שֶׁאָכְלָן כְּשֶׁהֵם לַחִים דְּהַיְינוּ מַה שֶּׁקּוֹרִין אַרְבָּע"ס שׁוֹטֶי"ן, בֵּין חַי, בֵּין מְבֻשָּׁל [רְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁרוּיִין קְצַת בְּשָׁעָה] וְקוֹרִין אוֹתָן גִּיבְּרְעֶנְט אַרְבָּע"ס, אוֹ אוֹתָן קִטְנִיּוֹת שֶׁמְּבַשְּׁלִין בְּמַיִם, בֵּין שֶׁאוֹכְלִין אוֹתָן תּוֹךְ הַמָּרָק שֶׁקּוֹרִין אוֹתָן אַרְבָּע"ס זוּפ"א, וְאֶפִלּוּ הֵם נְמוּחִים קְצָת, אוֹ שֶׁאוֹכְלָן לְאַחַר בִּשּׁוּלָן בְּלֹא מָרָק וְדַרְךְ לִשְׁפּוֹךְ מֵהֶם כָּל הַמַּיִם הָרוֹתְחִין וְאַחַר כָּךְ מִבַּהֵג לְתֵת לְתוֹכָן מֶלַח וּפִלְפְּלִין וְאוֹכֵל אוֹתָן כְּמוֹת שֶׁהֵן שְׁלֵמוֹת לְקִנּוּחַ, אוֹ אוֹתָן שֶׁאֵינָם מְבֻשָּׁלִים בְּמַיִם כְּלָל רַק כְּשֶׁהֵן יְבֵשִׁין שׁוֹרִין אוֹתָן בְּמַיִם קָרִים עַד שֶׁנִּשְׁרוּ הַזְּגִין שֶׁלָּהֶם וְאַחַר כָּךְ לוֹקְחִין

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

* שְׁטוּבִים חַיִּים וּמְבֻשָּׁלִים, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם לְאַחַר בִּשּׁוּלָם כִּבְרָכָתָם הָרְאוּיָה לָהֶם קֹדֶם שֶׁבִּשֵּׁל. אֲבָל קָרָא וְסִלְקָא (ג) וּכְרוּב וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם * שְׁטוּבִים מְבֻשָּׁלִים (ג) יוֹתֵר מַחַיִּים, * כֻּלָּהֶם חַיִּים מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל (ד) וּלְאַחַר בִּשּׁוּלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְתוּמֵי (פֵּרוּשׁ, שׁוּמִים) (ג) [ג] וְכַרְתִּי (פֵּרוּשׁ, פּוֹרֵט בְּלַע"ז) (ה) כֻּלָּהֶם חַיִּים בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, לְאַחַר שֶׁבִּשָּׁלָם שֶׁהַכֹּל. הַגָּהּ: (ו) דְּמַחֲשָׁבֵי נִשְׁתַּנּוּ לְגָרִיעוּתָא, אֲפִלּוּ בִּשָּׁלָם עִם בָּשָׂר וְנִשְׁתַּבְּחוּ אֵין הַשָּׁבָח (ז) מִצַּד עַצְמָן אֶלָּא מֵחֲמַת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

זַרזִיפֵי תַּצְמִית, וְעַיֵּן בְּפִסְחִים דַּף ל"ט (ע"א): [ג] וְכָרַתִּי. עַיֵּן בְּאֹר הַיטב (סק"ג). וּמַה שֶּׁכָּתַב דִּכְשֶׁלֹּא הִזְקִין רְאוּי לְאָכְלוֹ חַי כו' עַיֵּן ט"ז (סק"ב) שֶׁכָּתַב שֵׁשׁ לוֹמַר שְׁתִּחֵלַת זְרִיעָתוֹ עַל הָאֲדָמָה זו. וְעָיַיִן בְּמִדְרָשָׁנוּ שֶׁלְּעוֹלָם אֵין אוֹכְלִים הַשּׁוּמִים וְהַבְּצָלִים אַף כְּשֶׁהֵם רַכִּים אִם לֹא טִפֵּל לַפַּת וְאָז אֵין חִיּוּב בְּרָכָה כְּלָל עֲלֵיהֶם. וּמִחֲזוֹרְתָּא לְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) בְּשֵׁם הַב"ח (ס"א), וְעַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ב), וְגַם נִרְאֶה שֶׁעִקַּר זְרִיעָתוֹ הוּא לְצֹרֶךְ לְהַצֵּל בּוֹ הַמַּאֲכָלִים, כְּבוּשׁ צְלִי וּמְבֻשָּׁל. אַךְ מָקוֹם שֶׁהִרְגִּילוּ אוֹכְלִים אוֹתָם כְּשֶׁהֵם רַכִּים לְבַדָּם חַיִּים, דִּינָם כְּשְׁאָר יְרָקוֹת לְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשּׁ"ז (שם). וְשׁוּם

בַּאֵר הַיטֵב

(ג) וּכְרוּב. אִם הוּא כָּבוּשׁ, רְאוּי לְאָכְלוֹ חַי וּמְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. שְׁלָ"ה (שער האותיות עמק ברכה כלל ה סי' יב) טַ"ז (סק"ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) ט"ז (סק"א): (ג) וְכָרַתִּי. ט"ז (סק"ב) הָעֲלָה לְחַלֵּק בֵּין הַשּׁוּמִים, דְּכְשׁוּם שֶׁהוּא לֹא הִזְקִין עֲדַיִן, רְאוּי לְאָכְלוֹ חַי אֲפִלּוּ בְּלֹא פַּת מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, אֲבָל אִם הִזְקִין שְׁאֵינוֹ רְאוּי לְאָכְלוֹ חַי בְּלֹא פַּת, יֵשׁ לְבָרְךְ בְּזֶה שֶׁהוּא חַי שֶׁהַכֹּל, וּלְאַחַר בִּשּׁוּלוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְכֵן בְּבָצָל יֵשׁ חִלּוּק זֶה. אִתְרוֹג הַמְטֻגָּן בִּדְבַשׁ וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁגָּדֵל עַל הָעֵץ וְעוֹשִׂין מֵהֶן אַיי"ן גִּימַאכְטְ"ש, יֵשׁ לְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ דּוּמְיָא דְּאֱגוֹז הַמְטֻגָּן בִּדְבַשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן ר"ב סָעִיף

בַּאוּר הַלָּכָה

אוֹתָן מֵהַמַּיִם וּבְעוֹד שֶׁהַלַּחלוּחִית שֶׁל מַיִם עֲלֵיהֶם נוֹתֶנֶת אוֹתָן עַל הַמַּחְתּוֹת שֶׁעַל הַגֶּחָלִים, וְהַמַּחְתָּה נְקוּבָה נְקָבִים דַּקִּים, וּמְטַגְּנִין אוֹתָן בָּהֶם כְּמוֹת שֶׁהֵן בְּלִי שׁוּם מַשְׁקֶה, עַל יְדֵי מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה דְּנִשְׁתַּנּוּ לְעִילּוּיָא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְהָעִתִּיקוֹ אוֹתוֹ הָאַחֲרוֹנִים:

*** שְׁטוּבִים חַיִּים וּמְבֻשָּׁלִים.** כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נא אות ב) דַּוְקָא אִם דַּרְךְ בְּנֵי אוֹתוֹ מָקוֹם לְאָכְלָן כָּךְ חַיִּין, אֲבָל אִם אֵין דַּרְךְ בְּנֵי אוֹתוֹ מָקוֹם לֶאֱכֹל כָּךְ חַיִּין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן טוֹבִים לֶאֱכֹל אַף שֶׁלֹּא עַל יְדֵי הִדְחַק, יְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל דְּאֵינוֹ חָשׁוּב לְקָרוֹתוֹ פֵּרוֹת:

*** שְׁטוּבִים מְבֻשָּׁלִים יוֹתֵר מַחַיִּים.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם חַיִּים הֵם גַּם כֵּן טוֹבִים, כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁהֵם מְבֻשָּׁלִים הֵם טוֹבִים יוֹתֵר. וּמוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) דְּזַוְקָא כְּשֶׁהֵם טוֹבִים יוֹתֵר בְּצַצְמוּתָם כְּשֶׁהֵם מְבֻשָּׁלִים דְּהֵינוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּבֻשָּׁלִין בְּלֹא בָּשָׂר, לְאַפּוּקֵי אִם הֵם טוֹבִים יוֹתֵר רַק כְּשֶׁמְּבֻשָּׁלִם עִם בָּשָׂר זֶה לֹא נֶחְשַׁב שֶׁהֵם טוֹבִים יוֹתֵר, וְעַל כֵּן מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה כְּשֶׁהֵם חַיִּין:

*** כֻּלָּהֶם חַיִּים מְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ד) לְעִנְיַן קְרוּ"ט מַחְמִיץ. וְלִכְאוֹרָה אִם אוֹכֵל הַגֶּחָלָה שֶׁל קְרוּ"ט מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֲפִלּוּ בְּאֵינָם מְחַמְּצִים, שֶׁהֲרֵי טוֹב לְמַאֲכָל וְאוֹכְלִין כֵּן בְּחִיּוּתָן. וּמִכָּל מָקוֹם אֲפָשָׁר דָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכֹל חַיִּין אֲפִלּוּ עַל יְדֵי הִדְחַק, וְאִם כֵּן דְּמֵי זֶה לְסִלְקָא? הַמְבָאֵר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁאוֹכְלָן בְּעוֹדָם לַחִים, (ס) אֲבָל קִטְנִיּוֹת וּפוֹלִין יְבֵשִׁים אֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לֶאֱכָלָן חַיִּין אֶלָּא מְבֻשָּׁלִים, לְפִיכָךְ הָאוֹכְלָם חַיִּין מְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל, וְעַיֵּן בְּסִימָן ר"ד סָעִיף קָטָן ט' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (ג) **יוֹתֵר מַחַיִּים.** מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּאַף כְּשֶׁהֵם טוֹבִים חַיִּין גַּם כֵּן, כֵּיוָן שֶׁהֵם יוֹתֵר טוֹבִים כְּשֶׁהֵם מְבֻשָּׁלִים מְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל. (ס) וּמִכָּל מָקוֹם אִם דַּרְךְ (ג) רֹב בְּנֵי אָדָם לֶאֱכָלָם גַּם כֵּן כְּשֶׁהֵם חַיִּין, מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: (ד) **וּלְאַחַר בִּשּׁוּלָם וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (ז) אִם הֵם כְּבוּשִׁים אוֹ מְלוּחִים, וְדָרְךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכָלָם עַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁהֵם חַיִּין, מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וּלְפִי זֶה מַה שֶּׁקּוֹרִין קְרוּ"ט, כְּשֶׁכְּבָשָׁן וְנַעֲשׂוּ חֲמוּצִים מְבָרְךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף כְּשֶׁהֵם חַיִּין, אֲבָל אִם לֹא כְּבָשָׁן וַאֲכָלָן (ה) חַיִּין שֶׁהַכֹּל, מְבֻשָּׁלִין בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. שַׁלְאטי"ן מְעֹרָב עִם שֶׁמֶן וְחוֹמֶץ, בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף בְּחַיִּין. וְכָל זֶה כְּשֶׁלֹּא אֲכָלָם תּוֹךְ הַסְּעוּדָה [אַחֲרוֹנִים]. וְאִם אוֹכֵל הַשַּׁלַאטִין עִם בָּשָׂר נַעֲשָׂה טָפֵל לְהַבָּשָׂר [פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"א)]: (ה) **כֻּלָּהֶם חַיִּים בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה.** כָּתְבוּ (ו) הָאַחֲרוֹנִים דְּדַוְקָא בְּשׁוּמִים רַכִּים דְּאָז דָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכָלָן חַיִּים, אֲבָל שׁוּמִים שֶׁהֵזִקִינוּ שֶׁהֵם חֲרִיפִים מְאֹד וְאֵינוֹ רְאוּי לֶאֱכָלָן חַי [בְּלֹא פַּת], אִם אֲכָלוֹ מְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל. וְכֵן בִּבְצָלִים דִּיְנָא הָכִי דְּאִם אוֹכְלָן רַכִּים בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, הִזְקִינוּ שֶׁהַכֹּל. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ג) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ רַכִּים אֵינוֹ מְבָרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, הִזְקִינוּ שֶׁהַכֹּל. וְכֵן אִם אֲכָלוֹ [א] אֵין מְבָרְךְ עֲלֵיהֶם אֶלָּא שֶׁהַכֹּל, וְכֵן מְצַדֵּד בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח"א כלל נא אות א) לְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁכָּתַב [ב] דְּכְשֶׁמְּבֻשָּׁלִים, בֵּין שׁוּמִים וּבְצָלִים רַכִּים וּבֵין כְּשֶׁהֵזִקִינוּ, לְעוֹלָם אֵינוֹ מְבָרְךְ אֶלָּא שֶׁהַכֹּל וַאֲפִלּוּ בְּשֶׁלָּן עִם בָּשָׂר: (ו) **דְּמַחְשָׁבֵי נִשְׁתַּנּוּ לְגָרִיעוּתָא.** וּמִשְׁמַע מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּהוּא הַדִּין (ס) בִּבְצָלִים מְבֻשָּׁלִים, וְכֵן בְּיָרָק שֶׁקּוֹרִין זָעזִיךְ אוֹ מַה שֶּׁקּוֹרִין טָרָאנ"ן. וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא כְּשֶׁבִּשֵּׁל הַבְּצָלִים בְּתַבְשִׁיל עִם מַיִם כַּנַּהוּג, אֲבָל מַה שֶּׁדָּרְךְ לַעֲשׂוֹת מֵאָכָל מִבְּצָלִים לְבַד שֶׁמְּבֻשָּׁלִין אוֹתָן בְּשׁוּל רַב עַד שֶׁמִּצְטַמְּקִין וְטוֹבִין וְיָפִין לַאֲכִילָה, יוֹכַל לְבָרְךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה דַּהֲרֵי הֵם מִשְׁתַּנִּים לְעִלּוּיָא עַל יְדֵי בְּשׁוּל הָרַב: (ז) **מִצַּד עַצְמָן.** עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּאִם הָיָה מְבֻשָּׁל יְרָקוֹת עִם בָּשָׂר [אוֹ שֶׁטִּגְּנָן בְּשׁוּמָן], שֶׁכְּבָר נִתְאֵי לֶאֱכֹל גַּם הַיְרָקוֹת עַצְמָן, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְבָרְךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֲפִלּוּ אִם טָבַע אוֹתָן הַיְרָקוֹת לְהִשְׁתַּנּוֹת לְגָרִיעוּתָא כְּשֶׁמְּבֻשָּׁלִין בְּלֹא בָּשָׂר. וְשֶׁאנֵי הָכָא דְּלֹא נִתְּנוּ שׁוּמִים בְּתוֹךְ הַקְּדֵרָה בִּשְׁבִיל עַצְמָן רַק כְּדֵי לִתֵּן טַעַם בְּהַבָּשָׂר, אֶלָּא דְּמִמֵּילָא מְקַבְּלִין הֵם גַּם כֵּן הַשַּׁעַם מֵהַבָּשָׂר וְנִשְׁתַּבְּחוּ, (ט) עַל כֵּן מְבָרְךְ עֲלֵיהֶן רַק כִּבְרָכַת הַבָּשָׂר. וּלְפִי זֶה אִם טִגֵּן (י) בְּצָלִים (יא) בְּשָׂמֶן אוֹ בְּחֶמְאָה כְּדֵי לְהַשְׁבִּיחָן, מְבָרְךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, דַּהֲרֵי הַבְּצָלִים נִשְׁתַּנּוּ לְעִלּוּיָא עַל יְדֵי הַטִּגּוּן וְהֵם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

בְּסִימָן ר"ב סָעִיף ט"ז **דְּאֵין מְבָרְךְ עֲלֵיהֶן כְּלוּם:** (ו) ט"ז (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) הִנֵּה בְּאֱמֶת אֵין סְתָרָא זוֹ בְּרוּרָה, דְּמַחַ יַעֲקֹב לְקַמָּן בְּסִימָן (תע"ג) [תע"ה] (ס"ק טז) לְעִנְיַן מָרוֹר שֶׁם מַשְׁמַע דְּאַף דְּאֵינוֹ רְאוּי לֶאֱכֹל כִּי אִם עַל יְדֵי טִבּוּל בְּחֹמֶץ, מִקְּרֵי רְאוּי לֶאֱכֹל חַי, וְאִם כֵּן הָכִי נָמֵי בְּכָהֵאי גַּוְנָא, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּהַגָּהַת (ס"א). וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר לְבָרְךְ שֶׁהַכֹּל, וְדָא מֵהַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק"י) מִשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵהּ כְּוָתֵיהּ בָּזֶה, וּבְבִרְכַת שֶׁהַכֹּל בְּוַדַּאי יוֹצֵא בְּדִיעֲבַד: (ס) **וְהוּא הַדִּין כָּל כְּהָאי גַּוְנָא, מִינִים שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁטּוֹבִין יוֹתֵר חַיִּין מִמְּבֻשָּׁלִין:** (ט) **הַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם אוֹכֵל הַשּׁוּמִים לְבַד,** כֵּן מַשְׁמַע בְּאַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּמָה שֶׁנִּרְאֶה מֵהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א) בְּסָעִיף קָטָן ה'. וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן יְרָקוֹת שֶׁבְּשָׁלָן עִם בָּשָׂר, הוּא לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שֶׁהִסְכִּימוּ עִמּוֹ, דְּלֹא כְּט"ז בְּסָעִיף קָטָן ג': (י) **נִרְאֶה דְּאֵין חִלּוּק בָּזֶה בֵּין בְּצָל קָטָן לְגָדוֹל.** וְהַפְּרִי מְגַדִּים בְּאוֹת ה' (בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב) [בא"א] רָצָה לְחַדֵּשׁ דָּבָר, דִּבְבָצָל קָטָן לֹא מְהַנֵּי טִגּוּן לְבָרְךְ עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְלֹא נְהִירָא, דַּהֲרֵי לְהַט"ז (סק"ב) גּוּפָא אַפְלּוּ בְּסָתָם בָּצָל קָטָן מַכְשֵׁל [הַיְנוּ בְּמַיִם] גַּם כֵּן מְבָרְךְ פְּרִי הָאֲדָמָה וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁטִּגְּנוּ בְּשֶׁמֶן כְּדֵי לְהַשְׁבִּיחָן: (יא) **וְהוּא הַדִּין בְּשׁוּמִן אֲנִי מְעַט כְּהָאי גַּוְנָא. אֲבָל מַה שֶּׁחוֹתְכִין בְּצָלִים לְתַחְיכוֹת דַּקּוֹת וְנוֹתְנִין אוֹתָן לְתוֹךְ שׁוּמָן אֲנִי כְּשֶׁמְּטַגְּנִין אוֹתָן, נִרְאֶה לְאוֹרָה דְּמְבָרְךְ עֲלֵיהֶ דְּאוֹתָן הַבְּצָלִים אֵינָם בְּאֵין כִּי אִם לְהַשְׁבִּיחַ הַשּׁוּמָן,** אֶלָּא דְּמִמֵּילָא קוֹלְטִין הֵם הַשְּׁמָנוּנִיּוֹת מֵהַשּׁוּמָן וְדוֹמִין לְמָה שֶׁמְּבֹאָר בְּהָרְמ"א:

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"א) פסק לברך עליהם בורא פרי האדמה. וכמובא בשעה"צ (סק"ז). **ב]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב שאם הזקינו ואינם ראוים לאכלם חיין בלא פת מפני שהם שורפים במאוד מברך עליהם שהכל, וכשהם מבושלים מברך עליהם בורא פרי האדמה אפילו בישלם בפני עצמן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַבָּשָׂר שָׁבָהֶם (הרבינו יונה פרק כיצד מברכין (פ. ד"ה ותלמוד)): **ב** (ח) [ג]עַל הַמַּיִם שֶׁנִּשְׁלוּ (ט) בָּהֶם (ז) יְרָקוֹת, (י) מְבָרֵךְ הַמְבָרֵךְ עַצְמָהּ (יא) שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַיְרָקוֹת עַצְמָן (יב) אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם אֶלָּא טַעַם הַיְרָק. וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁנִּשְׁלָם בְּלֹא בָּשָׂר, [ד]אֲבָל בְּשֶׁלָּם (ה) [ה] (יג) עִם בָּשָׂר מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהַכֹּל: **ג** (יד) [ו]אִם (ו) סְחָטָן, אֵינוֹ

ג שם ל"ט (ע"א). ד טור בשם אביו הרא"ש. ה שם לדעתו.

בַּאֵר הֵיטֵב

י"ג, אֲבָל מַה שֶּׁעוֹשִׂין מִן פֵּרִי הָאֲדָמָה יֵשׁ חִלּוּק, דְּאִם הוּא מִין צְנוֹן שֶׁקָּצֹת בְּנֵי אָדָם מִטְּבִיעַ אוֹתוֹ בְּדָבָשׁ, בָּרְכוֹ אִי שֶׁהַכֹּל כְּמוֹ תּוּמְיֵי וְכַרְתִּי, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִשְׁתַּנֶּה לְגַרְעוּתָא בְּבַשּׁוּל בְּלֹא דָּבָשׁ, וְטוֹבִים יוֹתֵר חַיִּים מִמְּבֻשָּׁלִים, רַק הַדָּבָשׁ הוּא מַשְׁחִיתַ אֵין הַשָּׁבָח מְחַמַּת עַצְמָן. אֲבָל אִם מִטְּבִיעִין גַּרְעִ"ן וְרִיבִ"ן וְקִרְיְתָ"ש יֵשׁ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וּמִזֶּה יֵשׁ לִלְמֹד כָּל דִּיגֵי אִיי"ן גִּימַאטְרִי"ש, עַד כָּאן לְשׁוֹן ט"ז (סק"י): **ב** (ז) יְרָקוֹת. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"ב סְעִיף קָטָן י"ט מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ה) עִם בָּשָׂר. דְּמַיִם לַיִת לֵיהּ טַעֲמָא כִּי אִם מֵהּ שֶׁקִּבְּלוּ מִן הַבָּשָׂר אֶזְלִינַן בָּתַר בִּשְׂרָא. לְפִי זֶה נִרְאֶה לִי אִם בִּשֵּׁל יְרָקוֹת בְּחֹמֶץ אוֹ בְּמִשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין בְּאַרְשְׁ"ט, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ עַל הַיְרָקוֹת, אֶלָּא כְּפִי בְּרָכַת הַמִּשְׁקֶה, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד טַעַם שֶׁלּוֹ, [עַל כֵּן] אֲפִלּוּ בִּשְּׁלוּ עִם בָּשָׂר לֹא הִפְסִיד טַעֲמוֹ, כְּמוֹ בָּאֳגוּדוֹ בִּדְבַשׁ בְּסִימָן ר"כ סְעִיף י"ג. ט"ז (סק"ה): **ג** (ו) סְחָטָן. דְּאִשְׁתַּנֵּי לְגַרְעוּתָא. וְעַל יְדֵי תְּחִיבָה הֲנֵי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּכְעֵלִים שֶׁהַכֹּל אֲפִלּוּ הַזְּקִין וּכְשֶׁלָּם עִם בָּשָׂר וְדָלֵא כְּעוֹלַת תָּמִיד (סק"א), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וְאֵלֶּיהָ רָבָּה (סק"ד). וּבְרַכִּי יוֹסֵף (סק"ב) הֲבִיא דִּבְרֵי הָרֹא"ש בְּפִסְקָיו (פ"ז סי' טו) דְּמִתַּלֵּק לְהַרְוִיחַ בֵּין זֶה לָאֲגוֹז עַיֵּן שָׁם, וּכְאֶמְתַּ שֶׁהַמְּגַן אַבְרָהָם (שם) גַּם כֵּן כַּוָּנָתוֹ עַל דִּבְרֵי הָרֹא"ש אֲלֹוּ עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאוֹרוּג הַמְּטֻגָּן בְּדָבָשׁ, כֵּן כָּתַב בְּמַעֲשֶׂה בְּרָכָה (כלל ו סי' ב). וּבְכַרְכֹּם הַנִּרְגָּ"ר בְּלֹא"מ"ן בְּדָבָשׁ לְלָמֹד כָּל דִּיגֵי אִיי"ן גִּימַאטְרִי"ש, עַד כָּאן לְשׁוֹן ט"ז (סק"י): **ב** (ז) יְרָקוֹת. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"ב סְעִיף קָטָן י"ט מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ה) עִם בָּשָׂר. דְּמַיִם לַיִת לֵיהּ טַעֲמָא כִּי אִם מֵהּ שֶׁקִּבְּלוּ מִן הַבָּשָׂר אֶזְלִינַן בָּתַר בִּשְׂרָא. לְפִי זֶה נִרְאֶה לִי אִם בִּשֵּׁל יְרָקוֹת בְּחֹמֶץ אוֹ בְּמִשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין בְּאַרְשְׁ"ט, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ עַל הַיְרָקוֹת, אֶלָּא כְּפִי בְּרָכַת הַמִּשְׁקֶה, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד טַעַם שֶׁלּוֹ, [עַל כֵּן] אֲפִלּוּ בִּשְּׁלוּ עִם בָּשָׂר לֹא הִפְסִיד טַעֲמוֹ, כְּמוֹ בָּאֳגוּדוֹ בִּדְבַשׁ בְּסִימָן ר"כ סְעִיף י"ג. ט"ז (סק"ה): **ג** (ו) סְחָטָן. דְּאִשְׁתַּנֵּי לְגַרְעוּתָא. וְעַל יְדֵי תְּחִיבָה הֲנֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָעֵקֶר אֲצָלוֹ וְהוּא הַדִּין כָּל כְּהַאי גַּוְנָא: **ב** (ח) עַל הַמַּיִם שֶׁנִּשְׁלוּ. וְאִם שָׂרָה יְרָקוֹת בְּמַיִם כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה והרא"ש כתב) בְּסִימָן ר"ב דִּדְיְנוּ כְּמֻבָּשָׁל וְכִדְקַיְימָא לָן בְּעַלְמָא דְּכָבוּשׁ כְּמֻבָּשָׁל. וּמִכָּל מָקוֹם [א]בְּרוֹטֵב שֶׁל אוּנְגְעָרְקָע"ס, שֶׁהַכְּבִישָׁה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הָאוּנְגְעָרְקָע"ס לְבַד שֶׁיִּתְמַיְּצוּ וְאֵין בְּנָתְנוֹ בִּשְׁבִיל מֵי הַכְּבִישָׁה כְּלָל, מְבָרֵךְ עַל הַרוֹטֵב שֶׁהַכֹּל [טַ"ז בְּסִימָן ר"ב סְעִיף קָטָן י' וְכֵן כָּתַב הָאַלְיָה רַבָּה (ס"ק טו)] (יג) שֶׁמְּנַהֵג רֹב אַנְשֵׁי הָעִיר לִטְבֹּל בּוֹ פַּת בְּמֵי הָאוּנְגְעָרְקָע"ס, יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ פְּרִי הָאֲדָמָה אַף כְּשֶׁשּׁוֹתֶה הַמַּשְׁקִין לְבַד) עוֹד כָּתַב שָׁם אַלְיָה רַבָּה דְּהוּא הַדִּין בְּרוֹטֵב שֶׁל קוֹמְפוֹשְׁ"ט וּבְמִדִּינוֹתֵינוּ קוֹרִין אוֹתָן קְרוֹי"ט, שֶׁמְּבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, [וְאֵין זֶה נִרְאֶה לְפִי מִנְהָג מְדִינוֹתֵינוּ שֶׁאוֹכְלִין הָרוֹטֵב כְּמוֹ הַקּוֹמְפוֹשְׁ"ט עַצְמוֹ]. וְכָל זֶה בְּשֶׁאוֹכֵל רֹטֶב שֶׁל קְרוֹי"ט חַיִּין, אֲבָל כְּשֶׁנִּשְׁלָם עִם הַקְּרוֹי"ט וְרוֹצֶה לִשְׁתּוֹת הָרוֹטֶב לְבַד, (יג) מוֹדֶה הַט"ז דִּמְבָרֵךְ פְּרִי הָאֲדָמָה כְּעֵל שְׁאָר מֵי שְׁלָקוֹת. וְרוֹטֶב שֶׁל בּוּרְיְקָע"ס חֲמוּצִין שֶׁקּוֹרִין רָאסִי"ל, אַף אִם בִּשְּׁלָן לְבַדָּן מְשַׁמֵּעַ מֵהַט"ז (יד) שֶׁמְּבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, כֵּיוָן דְּנִכְבְּשׁוּ בָּהֶן הַבּוּרְיְקָע"ס וְכַנַּנְת הַכְּבִישָׁה הוּא גַּם בִּשְּׁבִילָן, וְדָרֵךְ לְלַפֵּת בּוֹ הַפַּת, וְכֵן מְצַדֵּד הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נב ס"ב). וּמִכָּל מָקוֹם בְּשׁוֹתֶה אוֹתָן חַיִּין, מִסְתַּבְּרָא דִּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהַכֹּל מִשּׁוּם דִּרְב אֲכִילָתָן הוּא עַל יְדֵי בִּשּׁוּל. וּמַשְׁקֶה בְּאַרְשְׁ"ט הָעֲשׂוּיָה מִפֵּי שְׁלָקוֹת וְקָמַח, אֵין נִגְרָר הַמַּשְׁקֶה אַחַר הַיְרָק וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהַכֹּל כְּשֶׁשּׁוֹתֶה אוֹתָם בִּפְנֵי עַצְמָן, אֵין נִגְרָר הַמַּשְׁקֶה אַחַר הַיְרָק וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהוּא מֵי שְׁרִיַּת בּוּרְיְקָע"ס חֲמוּצִין, שֶׁבְּשֵׁל בָּהֶם יְרָקוֹת עִם בָּשָׂר וְרוֹצֶה לִשְׁתּוֹת אוֹתָם לְבַדּוֹ, אֵין מְבָרֵךְ עַל הַבָּאַרְשְׁ"ט שֶׁהַכֹּל מִשּׁוּם טַעַם בָּשָׂר שֶׁנִּקְלַט בּוֹ וּכְדִלְקַמִּיהּ, אֶלָּא בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה (כ) כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּשְׁקֶה טַעַם עַצְמוֹ מִבְּלִתִּי הַבָּשָׂר [טַ"ז (סק"ה)] וּמִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁאוֹכֵל גַּם הַבָּשָׂר, נִרְאֶה שֶׁיּוֹתֵר טוֹב שֶׁיְּבָרֵךְ עַל הַבָּשָׂר שֶׁהַכֹּל וְיִכָּנֵן לִפְטֹר גַּם אֶת הָרוֹטֶב, דְּמִסְתַּבְּרָא דִּכְשֶׁאוֹכֵל בְּיִחַד, הָרוֹטֶב טָפֵל לְגַבֵּי הַבָּשָׂר: (יג) עִם בָּשָׂר וְכוּ'. דְּהַיְרָקוֹת נוֹתְנִין טַעַם בְּהַמָּרָק וְהַבָּשָׂר נוֹתֵן טַעַם בְּהַמָּרָק, וְטַעַם הַבָּשָׂר הוּא חָשׁוּב יוֹתֵר הִלְכָךְ הוּא עִקָּר, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הוּא אוֹכֵל הַמָּרָק לְבַד מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אוֹכֵל הַיְרָק עִם הַמָּרָק בְּיַחַד, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כִּי אִם עַל הַיְרָק, דְּהַמָּרָק נַעֲשָׂה טָפֵל לְהַבָּשָׂר, כֵּיוָן שֶׁבָּא לְמָזוֹן וּלְשִׂבְעָ דְּהַיְרָק גּוּפָא בְּוַדַּאי לֹא נַעֲשָׂה טָפֵל לְהַבָּשָׂר, כֵּיוָן שֶׁבָּא לְמָזוֹן וּלְשִׂבְעָ [פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"ז)]: **ג** (יד) אִם סְחָטָן וְכוּ'. דְּיוֹתֵר (כמ) יוֹצֵא טַעַם הַיְרָק עַל יְדֵי בִּשּׁוּל מֵעַל יְדֵי סְחִיטָה, וְלָכֵן אֲפִלּוּ בְּפֵרוֹת שֶׁדַּרְכּוֹ לְמַסְחְטָן גַּם כֵּן בְּרָכָתָן שֶׁהַכֹּל, (כנ) וַאֲפִלּוּ אִם כְּתָשָׁן נַמִי דִּינָא הָכִי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (יג) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נב ס"ב): (יג) פְּשׁוּט, דַּאֲפִלּוּ אִם בִּשֵּׁל רַק בְּמַיִם שֶׁלֹּא נִתְבַּשֵּׁל עַמְּהֶן גַּם כֵּן בְּרָכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: (יד) וְכֵן כָּתַב גַּם הַפְּרִי מְגַדִּים בְּרֵ"ה (פ"ז סי' סק"ח), וּבְרֵ"ב בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"י) מִשְׁמַע דְּדָבָר זֶה בֵּירִיד"ה עַיֵּן שָׁם וְהוּכַח בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ה), [וְעַל כֵּן טוב לְכַתְּחִלָּה לְמִנַּע מִלְּשׁוֹתוֹן שֶׁלֹּא בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה: (סו) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ע) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (סז) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) דְּתָלוּי בְּסָבְרַת הָרַמְבַּ"ם (ברכות פ"ח ה"ד) וְהָרֹא"ש (בתשובה כלל ד סי' טה), דְּלְהָרַמְבַּ"ם בְּרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל: (יז) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נד סט"ו) וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּבָרָיו הַחַיִּים (הלי' ברכות דין דברים המסוגנים סט"ו), וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (שם) שֶׁכָּתַב דְּאִם לוֹ דָּבָר אַחֵר עִמּוֹ שֶׁהַכֹּל: (יח) חַיֵּי אָדָם (שם): (יט) ט"ז (סק"ה) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נב ס"ה), וְאַף דְּאַלְיָה רַבָּה (סק"י) מְסַתְּפֵק בְּדִינוֹ, מִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר טוֹב לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל כְּדַעַת הָרַבִּים: (כ) וְאָפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּגַם הָאַלְיָה רַבָּה (שם) יוֹדֶה לָזֶה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סי' רב ס"ב) תלה דין זה במחלוקת שבשו"ע סימן ר"ב (ס"ה), עיי"ש (סי"א) דעתו להלכה. **ב]** בשו"ע הרב (סי' רב ס"ב) כתב שבירקות שהדרך לבשלם כדי לאוכלם אף אם נתבשלו לצורך המרק, כגון לשתותם לרפואה, מברך עליהם ברכת הירקות, כיון שכל העולם מבשלים אותם לאכילה וכו' לא נשתנית ברכת המרק בשביל זה שבשלם לצורך מימיהם. אמנם קטניות שדרך לבשלם גם לצורך מימיהם, אם בישלם לצורך אכילת הקטניות, המים בטלים לגבי הקטניות ומברך עליהם כברכת הקטניות אפילו כששותה אותם לבדם, ואם עיקר הבישול בשביל המרק מברך עליו שהכל אף אם אוכל ג"כ התבשיל עימו. ובאופן זה אף אינו צריך לברך על התבשיל [אא"כ הוא מין דגן שברכתו בורא מיני מזונות, שדינו יובא בליקוטי דברי הרב לס"ק יא]. ואם עיקר הבישול היה בשביל אכילת התבשיל [בלא המרק], לדעה ראשונה בסימן ר"ב (ס"י) תלה דין זה במחלוקת שבשו"ע סימן ר"ב (ס"ה), עיי"ש (סי"א) דעתו להלכה. **ב]** בשו"ע הרב (סי' רב ס"ב) כתב שבירקות שהדרך לבשלם כדי לאוכלם אף אם נתבשלו לצורך המרק, כגון לשתותם לרפואה, מברך עליהם ברכת הירקות, כיון שכל העולם מבשלים אותם לאכילה וכו' לא נשתנית ברכת המרק בשביל זה שבשלם לצורך מימיהם. אמנם קטניות שדרך לבשלם גם לצורך מימיהם, אם בישלם לצורך אכילת הקטניות, המים בטלים לגבי הקטניות ומברך עליהם כברכת הקטניות אפילו כששותה אותם לבדם, ואם עיקר הבישול בשביל המרק מברך עליו שהכל אף אם אוכל ג"כ התבשיל עימו. ובאופן זה אף אינו צריך לברך על התבשיל [אא"כ הוא מין דגן שברכתו בורא מיני מזונות, שדינו יובא בליקוטי דברי הרב לס"ק יא]. ואם עיקר הבישול היה בשביל אכילת התבשיל עצמו, ולדעה שניה שם מברך על המרק כברכת הירק. **ג]** בשו"ע הרב (שם) כתב שהמים הם עיקר ומברך עליהם שהכל, ואם אוכל גם את התבשיל צריך לברך גם עליו, כיון שמין דגן אינו בטל, ואין המרק נפטר בברכת התבשיל, ומ"מ כדי לעשות על הצד היותר טוב ראוי לברך שהכל על המרק תחילה, ולשתות ממנו מעט בפני עצמו, ואח"כ יברך בורא מיני מזונות על הלביבות. **ד]** בשו"ע הרב (סי' רב סט"ו) כתב דתלוי בשתי הדעות בסימן ר"ב סעיף י"א, לדעה ראשונה מברך שהכל, ולדעה שניה אם עיקר הבישול בשביל הירקות הרי המרק בטל אצלם ונחשב כמותם ומברך עליהם בורא פרי האדמה [וספק ברכות בורא מיני מזונות, ואם עיקר הבישול היה בשביל אכילת התבשיל בורא פרי האדמה לא יברך עוד שהכל, וטוב שישתה דבר אחר תחילה לברך עליו שהכל (שם סי"א)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah